

Kamu Sektöründe Etik Yönetime İlişkin Politikaların Uygulanması: KVKK ve Veri Etiği

Beyza GÜDEK¹

1 Arş. Gör, Karadeniz Teknik Üniversitesi, İİBF, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü, beyzagudek@ktu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7432-9234

Öz: Teknolojik gelişmelerin ilerlediği ve küreselleşmenin hâkim olduğu günümüz dünya koşullarında, bilginin ve bilgi teknolojilerinin kullanımı kaçınılmaz bir hale bürünmüştür. Gerek kamu gerek özel sektör içerisinde bulunan her aktörün faaliyetlerini yerine getirebilmeleri ve etkin bir hizmet sağlayabilmeleri için verilere ve bu verilerin işlenmesinde kullanılacak olan her türlü teknolojik alete sahip olmaları gerekmektedir. Ancak bu gelişim ve değişimin merkezinde birtakım sorunlar baş göstermektedir. Kötü niyetli kişi ya da kişilerin verilerin mahremiyetine zarar vermeleri, verileri kişilerin aleyhine veya kendi lehlerine kullanmaları bu sorunlar içerisinde yer almaktadır. Nitekim uluslararası anlamda alınan önlemlere ek olarak, Türkiye’de bu sorunların denetim ve yönetimini sağlamak amacıyla kişisel verilerin korunmasına ilişkin kanun ve kanunun hükümlerini yerine getirebilmesi için bir kurum oluşturulmuştur. Bu çalışmada uzun çabalar sonucunda ortaya çıkan Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve bu bağlamda oluşturulan Kişisel Verileri Koruma Kurumu’nun tarihsel gelişimi incelenmiştir. Bu konuda etkili olan bazı düzenlemeler ile temel ilkeler ele alınacak ve kamu yönetiminde etik yönetime ilişkin belirlenen politikalar çerçevesinde kısa bir inceleme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: KVKK, Veri Yönetimi, Veri Güvenliği, Veri Etiği, Kamu Politikası.

Jel Kodları: D80, K20, M48

Implementation of Policies Regarding Ethical Management in the Public Sector: PDPL and Data Ethics

Abstract: In today's world standards, where technological developments are progressing and globalization prevails, the use of information and information technologies has become inevitable. All actors in both the public and private sectors must have the data and all kinds of technological tools to be used in the processing of these data to fulfill their activities and provide an effective service. However, some problems arise at the core of this development and change. These problems include harming data privacy by malicious persons and using them against others or for their own benefit. Therefore, in addition to the measures taken in the international context, to ensure the control and management of these issues in Turkey it is to fulfill the provisions of the laws and regulations relating to the protection of personal data has created an institution. This study examines the Personal Data Protection Law and the historical development of the Personal Data Protection Authority established in this context. Some effective regulations and fundamental principles are discussed, and a brief review is made within the framework of the policies determined for ethical management in public administration.

Keywords: PDPL, Data Management, Data Security, Data Ethics, Public Policy.

Jel Codes: D80, K20, M48

Atıf: Güdek, B. (2023). Kamu Sektöründe Etik Yönetime İlişkin Politikaların Uygulanması: KVKK ve Veri Etiği, *Politik Ekonomik Kuram*, 7(2), 237-251. <https://doi.org/10.30586/pek.1325605>

Geliş Tarihi: 11.07.2023

Kabul Tarihi: 18.09.2023

Telif Hakkı: © 2023. (CC BY) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

1. Giriş

Son on yılda etiğe olan ilginin yenilenmesine rağmen, kamu yöneticilerinin etik algısı halen dağınık kalmaya devam etmektedir (Hejka-Ekins, 1988, s. 885). Diğer yandan meselenin ulusal boyuttan uluslararası boyuta taşınması var olan sorunların büyümesine

neden olmaktadır. Bu sorunların çözümüne ilişkin 2004'te "5176 Sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" kapsamında Kamu Görevlileri Etik Kurulu oluşturulmuştur. Kurul kamu alanında etik ilkelerin belirlenmesi, etik ihlallerin saptanması ve engellenmesine yönelik faaliyetler sürdürmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki yaygınlık günümüz kamu yönetimi anlayışında şeffaflık, açıklık, katılım gibi etik ilkeleri güçlendiren yaklaşımları ortaya çıkarmıştır (Güven ve Keskin, 2022, s.133).

Değişen ve dönüşen dünya şartlarında etik kavramının bilgi teknolojileri alanına da dâhil olması hükümet politikalarının daha etkin rol oynaması gereksinimine neden olmuştur. İnternet kullanımının yaygınlaşması ve küreselleşmenin bir sonucu olarak, kişisel bilgilerin yetki alanının sınırların ötesine hızlı bir şekilde aktarımı; ülkeleri, veri gizliliğine yönelik ulusal ve uluslararası anlamda veri gizliliği sorunuyla karşılaştırmış (Newman, 2008, s.2) ve bunları kovuşturmaya yönelik düzenlemeler için harekete geçirmiştir.

Dijital devrimin üretilen ve toplanan kişisel bilgi miktarını kökten artırmasından dolayı (Newman, 2008, s.1) hükümet girişimleri, hizmetlere yönelik profesyonel bir hedef olarak devlet ve idaresi için olumlu bir imaj inşa etmeye yoğunlaşmış ve öncelikle kamu yönetiminin etiğine odaklanmayı seçmiştir (Hallunovi, Osmani ve Bashi, 2014, s.201). Uluslararası düzenlenen kurallar çerçevesinin, ülkelerin kendi kanunlarınca şekillenecek olması ve etkinliğinin buna bağlı olması üye ülkenin politikalarının işleyişinin önemini arttırmıştır.

Bilgi toplumunun ana hatlarını meydana getiren bilginin ve bilgi teknolojilerinin toplumun her alanına dâhil olması ile kişisel verilerin herhangi bir hizmeti yerine getirmek için kullanıldığı sayısız durumu ortaya çıkarmıştır. Öte yandan, bu durumlar tüketiciler ve politika yapıcılar arasında endişelere neden olmuştur (Arnold, Hillebrand ve Waldburger, 2015, s.9). Bu bağlamda veriler, Kişisel Verilerin Korunması Kanun (KVKK)'u ile güvence altına alınmaktadır. Hem veri sahiplerinin hem de veri sorumlularının yükümlülüklerini belirleyen kurallar topluluğunun zorunluğu giderilse de bu yükümlülüklerin tam anlamı ile ifa edildiği bir tartışma konusudur. Nitekim veri gizliliği gibi önemli bir mahremiyet konusunun kamu politikalarının etik yönetimi ile ilişkisiz olduğunu söylemek ütöpik bir ifade olacaktır. Bu araştırma söz konusu iki alanın birbirleri ile paralel ilerlemesi ve birbirlerinin tamamlayıcılığına yönelik değerlendirilmesine yönelik yapılmıştır.

2. Kamu Yönetiminde Etik: Kavramsal Çerçeve

Kimi filozoflarca, etik; ahlak felsefesinin düzleminde incelenmesi gereken bir kavramdır. Nitekim etik kavramına açıklık getirebilmek adına öncelikle ahlak kavramının neyi ifade ettiği ortaya konulmalıdır (Usta ve Akman, 2018, s.736). Literatürde ahlak sözcüğü, gelenek, görenek ve alışkanlık gibi anlamlara tekabül etmektedir (Aktaş, 2014, s.23). Esasında ahlak kavramı, kişinin bir amaca yönelik olması kaidesiyle, kötü davranışlardan uzak durarak kendi arzu ve iradesiyle iyi davranışlar sergilemesi şeklinde tanımlanmaktadır (Arslan, 2014, s.116). Etik kavramı ise Yunanca "ethos" sözcüğünden türemiş olup, töre, karakter ve alışkanlık anlamına gelmektedir. Genel anlamı ile etik kavramı ise, kişilerin sergiledikleri eylemlerin iyi-kötü, doğru-yanlış olup olmadıklarına dair değerlendirdikleri ilke ve kurallar sistemidir (Eryılmaz, 2019, s.400; Usta ve Akman, 2018, s.736).

Etik ve ahlak kavramının her ikisi de aynı kökten türemiş olmasına karşın bu kavramlar birbirlerinden farklı anlamlara sahiptir. Ahlak, toplumsal düzeni sağlamak amacıyla oluşturulan kural ve normlar olarak ifade edilir ve davranış biçimi olarak toplumun tümüne hitap ederken (Aktaş, 2014, s.23) etik, kişinin davranışları esnasında sergilediği ahlaki ilkeler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Usta ve Akman, 2018, s.737).

Herhangi bir ülkede demokrasinin gelişmesine izin veren etik, hayati bileşenlerden biri olarak ifade edilmektedir. Buradan yola çıkarak etik, hükümet içerisinde demokrasinin vaatlerini gerçekleştirmek için oldukça önemlidir (Dmochowski, Jurczuk

ve Szczepankowski, 2003). Nitekim bu bağlamda, kamu yönetiminde “etik yönetim” ilke ve prensiplerinin benimsenerek uygulanması, siyaset ve yönetimde demokrasinin sağlanması yönünde büyük önem arz etmemdir. Bu hususta benimsenmesi gereken ahlaki ilke ve değerler bir bütün halinde, tarafsızlık, eşitlik, dürüstlük, sosyal adalet, çıkar çatışmalarından kaçınarak kamu yararını gözetme ve saydamlık gibi temel kavramlardan meydana gelmektedir (Usta ve Akman, 2018, s.738; Eryılmaz, 2019, s.400).

Kamunun yönetiminde etik, birey-devlet arasındaki güven hususunda kilit noktada bulunmaktadır. Bu hususta etik, devlet ve devletin kurumlarına karşı bireylerin güvenlerini kazanmasında ve bu kazancın sürdürülmesinde hayati rol oynamaktadır (Eryılmaz, 2019, s.401). Bu açıdan, hükümetin bireysel ve toplumsal düzlemde etik yönetim anlayışına hâkim olması ve faaliyetlerinin ise bu ilke doğrultusunda işlemesi beklenmektedir. Ancak yasama, yargı ve yürütme, bünyesinde görev alan kamu görevlilerinin etik sorunlar ile yüzleşmelerinde sorunlara ilişkin yaklaşımlarının nasıl olması gerektiği konusu, yasama etiği, yargı etiği ve kamu etiği gibi kavramların tartışma temelini hazırlamıştır.

Etik yönetim kavramı ile bağdaştırılan yönetsel etik kavramı da “doğru davranışlara ulaşmak amacıyla hükümetin idari alanlarında gerekli kılınan ilke ve standartlar” olarak tanımlanmaktadır. Nitekim bu bağlamda idari veya yönetsel etik, örgütlerdeki görev alan bireylerin, görevlerini icra ettikleri aşamada ahlaki yargılarda bulunabileceğini ve ahlaki ilkeleri uygulayabileceğini varsaymaktadır (Thompson, 1985, s.555; Usta ve Akman, 2018, s.739).

3. Kamu Yönetiminde Etik Yönetime İlişkin Politikalar

Etik tartışmaların konusu kamu yönetiminde eski zamanlara dayanmasına rağmen modern anlamda bu husus üzerine, 1970 yılları itibari ile yoğunlaşıldığı görülmektedir. Kamu yönetiminde dikkat çeken hâkim özellikler, sistemdeki yozlaşma gibi unsurlar etik konusundaki tartışmaları tetiklemiştir (Öktem ve Ömürganülşen, 2005, s.231). Kamu yönetimi politikalarının şekillenmesi hususunda, dürüstlük/ilke temelli ve kural temelli yani uymaya dayalı etik politikalar olmak üzere ikili bir ayırım ortaya konulmuştur.

Etik/ilke temelli etik politikalarda, kamu görevlisinin uyması gerektiği ilkeler belirlenir ve bu ilkeler önderliğinde, görevlerini icra etmeleri beklenir. Etik/ilke temelli politikada kamu görevlisinin dürüstlüğü esas alındığından ötürü dürüstlüğe dayalı etik rejimlerde uygulanabilirliği daha yüksektir. Öte yandan kural temelli etik politikalar kamu görevlilerinin uyması gerektiği disiplin ve kuralları belirleyerek bunlara uyulmaması halinde cezai yaptırımların belirlenmesine yöneliktir. Nitekim bu politika ile kamu görevlileri tarafından ortaya çıkarılması muhtemel olan etik dışı durumlar önlenmeye çalışılmış ve kural ihlallerinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır (Usta ve Akman, 2018, ss.745-748). Uymaya dayalı etik yönetimin, kamu yönetiminde etik kurallarının uygulanmasına ilişkin önemi oldukça fazladır. Etik konuların idarede kovuşturulması, uygulamaya yönelik çeşitli sorunları beraberinde getirmesi, söz konusu önemi vurgulamış ve bununla birlikte ortaya çıkan sorunlar, etik kurallarının belirlenerek uygulamaya konulmasını şart koşmuştur (Hallunovi, Osmani ve Bashi, 2014, s.204).

Kamu yönetime ilişkin etik olgusu, Batılı toplumların emsali olarak Türkiye’de de özellikle son dönemlerde fazlaca dikkat çekmektedir (Öktem ve Ömürganülşen, 2005, s.231). Türkiye’de etik yönetim ile ilgili düzenlemelerin temeli, 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması Hakkındaki Kanun ile 25 Mayıs 2004 tarihi ile atıldığı söylenmektedir. Filvaki, söz konusu kanun ile varılmak istenen, saydam, tarafsız, hesap verebilir, kamu yararını gözetken kamu görevlileri modelini oluştururken diğer yandan bu hususa ilişkin etik davranış ilkeleri belirlemek ve uygulanmasının teftişi için Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun görev, çalışma usul ve esasların belirlenmesidir. Buradan hareketle Kamu Görevlileri Etik Kurulu’nun yetki ve görevleri; kamu görevlilerin uyması gereken etik davranışların belirlenmesi, belirlenen etik davranışların ihlal edildiği iddiası durumunda yapılan başvurular üzerinde gerekli araştırma ve incelemelerin yapılması,

kamu yönetiminde etik kültürün yerleştirilmesi için çalışmaların yapılması ve desteklenmesi şeklinde üç grupta toplanmaktadır (Eryılmaz, 2019, s.405).

Kamu yönetiminde yaşanan, merkeziyetçilik, gizlilik, dışa kapalılık, tutuculuk, kuralcılık gibi örgütsel ve yönetsel yapısından kaynaklanan temel sorunlar beraberinde kamu sektörünü etkin ve verimli kılmak amacıyla birçok reform çalışmasına itmiştir. Bilgi çağının yaşandığı, küreselleşme ile gelen bilgi-teknolojilerinin insanları ve dolayısıyla sistemleri büyük bir değişime ve dönüşüme zorladığı aşikâr olmuştur. 1980 sonraları başlayan bu sürecin Türkiye’de 2000 yıllarında önem kazandığı görülmektedir (Tufan-Emini, 2019, s.163). Bu ifadeyle birlikte genel itibariyle dijitalleşmenin de beraberinde getirdiği bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin, kamu yönetimi ve kamu yönetimine ilişkin politikaların üzerinde de büyük bir etkiye sahip olduğu ve bu etkinin devam edeceği kabul edilmektedir (Gül, 2017, s.7; Kayfor, 2017).

Bilgi teknolojilerinin kullanımının arttığı bu dönemlerde bilgi ve bilgi yönetimi büyük önem arz etmektedir. Nitekim insan hayatının her alanında kullanılan bilgiler ve veriler kamu yönetiminin kullanım alanlarına da dâhil edilmiş ve idari yönetimin kaçınılmaz birer parçası haline gelmiştir. Bu hususta bilgilerin ve verilerin güvenliği, korunması ve gizliliği gibi hakların göz ardı edilmesi kişilik haklarını ihlal etmekte ve kamusal alanda gerçekleştirilen etik yönetim ilkesine karşıt olmaktadır. Velhasıl kamu yönetiminde etik yönetime ilişkin politikaların arasında güncel ve önemli bir husus olarak kişisel verilerin korunması ve veri etiği de gelmektedir. Söz konusu veri etiği ve korunmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi için 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu 2016 yılı itibari ile yürürlüğe girmiş ve kişisel verilerin korunması ile yine bu hususa ilişkin vatandaşlık bilincinin oluşturulması adına ise Kişisel Verileri Koruma Kurumu oluşturulmuştur.

4. Kişisel Verilerin Korunması: Tarihsel Arka Plan ve Yasal Düzenlemeler

Kişisel verilerin güvenliği ve korunması 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu yürürlüğe girene kadar yeterince güvence altına alınmamaktaydı. Öyle ki bu verilerin korunması Türk hukuk mevzuatında doğrudan ya da dolaylı şekilde korunmaktaydı. Nitekim bir dönüm noktası niteliği taşıyan 1990 yılarının ikinci yarısı itibari ile gelişen teknoloji, yaygınlaşan internet kullanımı beraberinde hem kişisel verilerin yönetim ve denetimini gerekli hale getirirken buna paralel olarak korunmasını kolaylaştırdığı da görülmüştür. Günümüz küreselleşen dünya şartlarının da etkisi ile kişisel verilerin korunmasında uluslararası birçok düzenleme yapılırken, ulusal Türk hukuk mevzuatındaki eksiklik günden güne kendini açığa çıkarmaya devam etmiştir (Özel, 2016).

Söz konusu eksikliğin fark edilmesi ile kişisel verilerin korunmasına ilişkin hususlarda Türkiye tarafından, Avrupa Konseyi’nin 28 Ocak 1981 tarihli ilk uluslararası sözleşmesi olan, “108 No’lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi” imzalanmıştır. Fakat sözleşmenin onay süreci işletilmemiş ve sözleşmenin, “ tarafların kendi iç hukuklarında, kişisel verilerin korunmasına ilişkin temel ilkelere işlerlik kazandırmak amacıyla gerekli önlemleri almaları gerektiği ve bu önlemlerin sözleşmenin tarafı bakımından, en geç, sözleşmenin kendisi bakımından yürürlüğe girdiği tarihe kadar alınmasının zorunlu olduğu belirtilen” 4. maddesi gereğince kişisel verilerin korunması alanını düzenleyen bir çerçeve niteliğindeki kanuna sahip olunması gerekliliği uluslararası anlamda da aşikâr hale gelmiştir (Akıllıoğlu, 2004). Öte yandan 1995 tarihinde Avrupa Birliği (AB) tarafından yayınlanan, “Kişisel Verilerin İşlenmesi ile İlgili Bireylerin Korunması ve Bu Tür Verilerin Serbest Dolaşımına İlişkin 95/46/AB Sayılı Direktifi” 24 Ekim 1995 tarihi ile onaylanmasının ardından üç yıl sonra yürürlüğe girmiştir. Avrupa Parlamentosu ve Konseyi’nin 95/46/EC sayılı Direktifi ile 25 Ekim 1998 tarihinden itibaren verilerin korunmasına ilişkin kanunun Avrupa’nın tamamında daha güçlü hale geldiği bariz bir şekilde ortaya konulmuştur. AB Direktifi, AB içerisinde kişisel verinin akışına ilişkin engel durumları ortadan kaldırmak ve bununla birlikte bütün Üye Devletlerde kişisel

verilerin ortak olmak kaidesiyle yüksek düzeyde korunmasını tesis etmeyi amaçlamaktadır (Tekin,2014: 225-226). Söz konusu yönergenin içeriğinde belirtilmiş olan kişisel verilerin güvenliğini sağlamayan ülkelere veri transferinin yapılmaması, Türkiye’de kişisel verilerin korunması alanına yönelik bir çerçeve kanunun çıkarılmasını zorunlu kılan diğer etkenlerden olmuştur (Koca, 2015; Özel, 2016; The European Parliament and The Council of The European Union, 1995). Nitekim sonuç itibariyle, Türkiye’de kişisel verilerin korunması alanında uluslararası alanda yapılan bu düzenlemelerin tesiri, yapılması gereken düzenleme ihtiyacının büyük oranla uluslararası etkenlerden kaynaklandığını göstermektedir. Yalnızca ulusal değil aynı zaman da uluslararası bağlamda etkisi hissedilen bu ihtiyaç faaliyetleri, AB’ye uyum sağlanma süreci içerisinde, AB Komisyonu’nun hazırlamış olduğu İlerleme Raporları vasıtası ile de sıkça değinilen bir konu olmuştur (Yüksel-Civelek, 2011, s.128). Velhasıl tüm bu sıralanan gereklilikler ışığında, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu çerçeve kanun niteliğinde yürürlüğe girmiştir (Özel, 2016).

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin yapılan uluslararası düzenlemeler sıralı tarihler itibari ele alındığında, 3 Eylül 1953 yılında yapılan İnsan Hakları ve Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin bu hususa temel attığını söylemek mümkün olacaktır. 23 Eylül 1980 Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü’nün (OECD) Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınır Ötesi Akışına İlişkin Rehber İlkeleri ile ise kişisel verilerin korunmasına yönelik düzenlemeler ile kişisel verilerin özel bir konu olarak ele alındığı çalışmalara resmen başlanmıştır. Ardından 28 Ocak 1981 tarihli 108 No’lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi, 14 Aralık 1990 BM’nin Bilgisayarla İşlenen Kişisel Veri Dosyalarına İlişkin Rehber İlkeleri ve 25 Ekim 1998 itibari ile yürürlüğe giren 95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Direktifi ile bu çalışmaların hayata geçirildiği görülmektedir. Değişen ve dönüşen dünyanın en büyük değişiminin gözlendiği teknoloji ve internet kullanımının sınır ötesi ilerlemesi 8 Kasım 2001 tarihinde 181 No’lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesine Ek Denetleyici Makamlar ve Sınır Aşan Veri Akışına İlişkin Protokol hazırlanmasına yol açmış ve 2018 yılı itibari ile 2016/679 AB Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR)’nü ortaya çıkarmıştır (KVKK, 2023b, ss.1-2).

Diğer yandan kişisel verilerin korunmasına ilişkin ulusal düzenlemelerin 1982 Anayasası temelli olduğu görülmektedir. Anayasanın ikinci kısmında düzenlenen temel hak ve ödevlerine özel hayatın gizliliği de dâhil olmaktadır. Özel hayatın gizliliği hakkı, Anayasa’nın 20’nci maddesi ile güvence altına alınmış olsa da gelişen teknolojilerin temel hak ve özgürlüklerin ihlalini ve müdahalesini kolaylaştırması hukuki bir sorun olarak ortaya çıkmış ve anayasanın yetersizliğini aynı maddeye bir fıkra ilave edilerek tamamlanmaya çalışılmıştır. Bahsi geçen fıkrada; *“Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenleneceği”* hükmüne yer verilmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982). Öte yandan gerek ulusal gerek uluslararası gelişmeler ile bu hükümlerin genel ve yetersiz kalması bu husustaki çalışmaların devamını getirmiştir. 1989 yılında kişisel verilerin korunmasına ilişkin özel bir kanun çıkarmak gayesi ile bir komisyon oluşturulmasına rağmen komisyonun çalışmaları tamamlanmadan dağılmış ve akabinde 2000 yılında yeniden bir komisyon oluşturulmuştur. Oluşturulan komisyon üç yılın sonunda bir kanun tasarısı hazırlamış olsa da birtakım nedenler ile kanunlaştırılmamıştır. Bu esnada 12 Ekim 2004 tarihinde 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun bazı maddelerinde düzenlemelere gidilmiştir. Özel hayatın ihlalini konu alan 134’üncü Maddesinde, *“Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin*

basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur." (Türk Ceza Kanunu, 2004) ifadesi değiştirilmiştir. Söz konusu kanunun 135'inci maddesi, kişisel verilerin kaydedilmesini, 136'ncı maddesi ise verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme konularını ele almıştır. Aynı kanunda, verileri yok etmeme 138'inci Madde ile bir suç olarak ele alınıp güvence verilirken, 140. Maddesi ile bu suçlara ilişkin tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması ile hüküm altına alınmıştır (Türk Ceza Kanunu, 2004). Yine Adalet Bakanlığı tarafından 2008 ve 2014 yıllarında, aynı hususta bir tasarı hazırlanmış ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulmuş olsa da yasama döneminin sona ermesi sebebi ile yasa tasarı veya önerisinin artık görüşme olanağı olmamış başka bir deyişle kanun kadük hale gelmiştir (KVKK, 2023b, ss.9-14).

Nihayetinde, 17 Mart 2016 tarihinde 108 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesinin Türk hukukuna dâhil edilmesi ve aynı yıl içerisinde, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmesi ile Türkiye bu konudaki hukuk mevzuatındaki eksikliği tamamlama yönünde büyük adım atmıştır. Akabinde 5 Mayıs 2016 tarihinde 181 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesine Ek Denetleyici Makamlar ve Sınır Aşan Veri Akışına İlişkin Protokolün Türk hukukuna dâhili ile kişisel verileri koruma yönündeki çalışmalar sonuç bulmuştur (KVKK, 2023b, ss.9-10).

5. Kişisel Verileri Koruma Kurum ve Kanun'u (KVKK)

1990 yılları ile yaygınlaşan internetin kullanımı ile son dönemde popülaritesini zirveye taşıyan mobil teknolojilerin ortaya çıkıp hızlı bir şekilde gelişmesi, kişisel verilerin korunmasına ilişkin hali hazırda bulunan hükümlere karşın KVKK'nın oluşturulmasını ve Türk hukuk mevzuatına dâhil edilmesini gerekli kılmıştır. Nitekim kullanılan teknolojik aletler ve küreselleşme ile oluşan bilgi toplumu günümüz şartlarında, kişisel verilerin toplanmasını, saklanmasını, paylaşılmasını ve bu verilerin analizini oldukça kolay kılmaktadır. Toplumsal anlamda yaşanan bu değişiklik itibariyle gerek günlük yaşam içerisinde gerek ise yürütmeye ilişkin hususlarda kişisel verilere duyulan ihtiyaç büyük önem taşımaktadır. Kişisel verilerin kullanımı bu denli artarken diğer yandan toplumun her alanında olduğu gibi birçok kural ihlal edilerek, kişilerin özel yaşamlarına saldırılmaktadır. Mağdur vatandaş sayısı ile paralel şekilde suç oranlarının artması, söz konusu ihlal ve saldırıları önlemek amacıyla kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuat eksikliğini giderilmesi ve yürürlüğe konulacak olan hususların uygulama takibinden sorumlu olacak kurum veya kuruluşun gerekliliği şart kılınmıştır (Özel, 2016).

Kişisel veri, 6698 sayılı KVKK'nın 3'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında *"kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi"* olarak ifade edilmektedir (Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, 2016). Yapılan tanım ışığında, kişisel verilerin işlenmesi, somut ve katı kurallar içermemekte ve genel ilkeler ile veri koruma düzenlemelerine uygun şekilde kaideler ortaya koymaktadır (Yücedağ, 2019, s.48).

Bu amaçlar ekseninde hazırlanan KVKK, 2'nci maddesi ile belirtilen, işlenecek verilerin sahibi olan gerçek kişiler ile bu verileri işleyecek gerçek ya da tüzel kişileri kapsayan ve yine 1'nci madde de belirtildiği üzere, *"kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemek"* için hazırlanmıştır (Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, 2016).

Nitekim kişisel verilerin korunmasına ilişkin ortaya çıkarılan kanunun gelişen teknolojik aygıtlar ile artan suç oranları ve kolaylaşan ihlal yöntemleri ile uygulanması ve teftişi oldukça güç kazanmış ve bu hususun denetimini sağlayacak özerk bir kurumun varlığı kaçınılmaz bir hal almıştır. Sonuç itibariyle anayasada öngörülen, özel hayatın gizliliğine, temel hak ve hürriyetin korunmasına ilişkin hedeflenen amaçlara ulaşmak maksadı ile yürütülecek politikaların yönetimini, denetimini ve analizini sağlamak üzere, ülkemiz sınırları içerisinde "Kişisel Verileri Koruma Kurumu" kurulmuştur.

Kuruma atfedilen isimden de anlaşılacağı üzere, yine ülke sınırları içerisinde kişisel verilerin korunmasını sağlamak ve bu hususa yönelik toplumsal farkındalık oluşturarak bilinç düzeyini arttırmak başlıca hedeflerdir. Bunun ile kurumun diğer amaçları arasında veriyi temel alan ekonomide gerek özel gerekse kamusal aktörlerin rekabet ortamını uluslararası boyuta taşımaktır. Tüm bu gayeler, kişisel verilerin korunma ibaresi altında toplandığından ötürü başlıca ilke ve değerler esas alınarak yapılmaktadır. Yürütülen tüm işlemlerin, özel yaşamın gizliliğinin korunması ve kişilerin temel hak ve özgürlüklere saygı duyularak yapılması temel ilkeler arasında iken; diğer yandan da görevlerin tarafsız, bağımsız, güvenilir, hukuka ve etik ilkelere uygun, şeffaf ve hesap verilebilir bir biçimde uygulanması kamusal kuruma duyulacak olan güven duygusu için büyük önem taşıması ile başlıca idealler arasında bulunmaktadır. Kurum hizmetinin hızlı, doğru, objektif ve katılımcı işbirlikçi bir politika ile sunulması ulusal ve uluslararası alanda olması da verilecek hizmetin etkinlik ve verimliliği açısından büyük önem taşımaktadır (KVKK, 2023a).

5.1. Kişisel Verileri Koruma Kanun'unun Kapsam ve Genel İlkeleri

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu verileri işlenen gerçek kişiler ile verileri işleyen gerçek ya da tüzel kişileri kapsamaktadır. Kanun, veri sahibi kişiye özel hayatının gizliliğine ilişkin hakların korunması ve gizliliğine yönelik haklar verirken, verileri işleyen tüzel ya da gerçek kişilerin veri üzerindeki yükümlülükleri, uyması gereken kuralların bütününe meydana getirmektedir. Bu sayede gerçek dünyadan daha farklı bir ortama sahip olan sanal alanın yönetim ve denetimi de kolaylaştırılmak istenmiştir (KVKK, 2023c, s.1).

Uluslararası anlamda kabul görmüş düzenlemelerde ülkelerin uyması ve kanunlarına uyarlaması gereken temel ilkeler oluşturulmuştur. 108 sayılı Sözleşmeye ve 95/46/EC sayılı AB Direktifin esaslarını içeren ve bu çerçevelerde oluşturulan kanunun 4. maddesinde yer alan genel ilkeler başlığı altındadır. Bu maddeye göre kişisel veriler, yalnızca kanunda öngörülen usul ve esaslara göre işlenebilecek ve veri işleme faaliyeti *"hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma, doğru ve gerektiğinde güncel olma, belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme, işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma, ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme"* gibi belirtilen genel (temel) ilkelere uyma zorunluluğunda yapılabilecektir (Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, 2016; KVKK, 2023c, s.1).

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin belirlenen genel ilkeler incelendiğinde, ilk olarak hukuka ve dürüstlük kuralına uygun olma ilkesi ile karşılaşılmaktadır. Esasında bu ilke, diğer ilkeleri de kapsayıcı bir nitelik taşımakta ve geniş bir kapsama sahiptir. İşlenen kişisel verilerin kanun ve diğer hukuksal düzenlemeler ile gelen ilkelere uygun şekilde hareket edilmesi zorunluluğu anlamına gelmektedir. Etik kavramı ile ele alınacak olursa bu ilkenin kamu politikalarının yönetilmesi ile bağdaştığı görülmektedir. Nitekim kamu politikalarını yürütme konusunda ele alınan ilkeler ile benzer şekilde temel ilke gereğince veri sahibi gerçek kişi için işlenen verinin faaliyetlerinin şeffaf olması yine bir kamu görevlisi gibi verinin sorumluluğunda olan kişi ya da kurumun bilgi edindirme ve uyarma yükümlülüklerine uygun şekilde hareket etmesi gerekmektedir. Aynı başlık altında incelenen diğer bir husus ise, dürüstlük kuralıdır. Bu esas gereğince veri sahibine tanımlanan hakların kullanılması durumunda, kişinin güven kuralları çerçevesinde ve makul bir kişiden beklenen şekilde davranmasına riayet etmektedir. Öte yandan veri sorumlusunun, veri sahibinin çıkar ve menfaatlerini göz önünde bulundurarak faaliyetlerini sürdürmeleri dürüstlük kuralının şartı dâhilindedir. Nitekim hukuka uygunluk ilkesi tüm hukuk sistemini kastetmesi ile önem kazanmaktadır. Veri işleme hususunun kanun tarafından onaylanmış ve emredilmiş olması, bu işlemin hukuka uygun olduğunun bir karinesidir (KVKK, 2023c, ss.2-5; Purtova, 2018).

Belirlenen bir diğer ilke ise kişisel verilerin doğruluğunun ve gerektiğinde güncel olmasının önemidir. Bununla birlikte, verilerin işlendikleri amaçlar göz önünde bulundurulmalı ve doğru olmayan verilerin tespiti ile gecikmesine mahal verilmeksizin

ifna edilmeli veya güncel olmaması durumunda tecdit edilmelidir. Kişisel verilerin hakikati ile eşleşmesi ve yenilenmiş olmasının önemi, veri sorumlusunun çıkarları ile ilişkilendirilmesinin yanında kişinin temel hak ve hürriyetleri, ekonomik menfaati ve kişinin manevi bütünlüğünün muhafaza edilmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Yücedağ, 2019: 50). Kişisel verilerin doğru ve güncel tutulmasının teminindeki aktif rol yükümlülüğü veri sorumlusudur (KVKK, 2023c, s.6). Kişisel verilerden sorumlu kişi yalnızca kendi menfaatleri doğrultusunda değil aynı zamanda, veri sahibinin haklarını koruma bilinci ile yine kamu yönetime ilişkin politikaların yürütülmesi hususunda belirlenen etik kurallar çerçevesinde hareket etmelidir.

Kişisel verilerin işlenmesindeki amaçların belirli, meşru ve açık olmasını kapsayan ilke, amacın sınırlandırılması sağlamaktadır. Amaca uygun işlemenin diğer ilkeler üzerinde önemli fonksiyonu bulunmaktadır. Zira veri işleme faaliyetlerinin diğer ilkeler ile uygun şekilde yapıldığının veya yapılmadığının kontrolünün sağlanması veri işlemenin amacına göre yapılabilecek bir denetimdir (Yücedağ, 2019, s.52). Bu ilke doğrultusunda, kişisel veri işleme faaliyetinin veri sahibi tarafından açık ve anlaşılır olması, faaliyetlerin hangi hukuki işlem koşuluna yönelik uygulandığının tespiti ve faaliyet amacının detaylı bir şekilde ifade edilmesi sağlanmaktadır. Böylelikle işlenen verilerin veri sorumlusu tarafından açık, kesin ve meşru amaçlar ile gerçekleştirilmesini zorunlu kılınmaktadır. Söz konusu ilke dürüstlük ilkesi ile bağdaştırıldığından ötürü bu esasa uygun davranılması veri sahibinin mağduriyetinin önüne geçebilecek niteliktedir (KVKK, 2023c, ss.7-8).

Kişisel veriler, işlendikleri amaçlar doğrultusunda sınırlı ve ölçülü olma ilkesi benimsenerek işlenmelidir. İlke, ilgili verilerin yeterli ve gerekli şekilde işlenmesi ile sınırlandırılmasını sağlamaktadır (Yücedağ, 2019, s.59). Bir başka deyişle verilerin minimize edilmesi hem veri sorumlusunun yükünü hafifletecek hem de veri sahiplerinin fazladan veri paylaşımını önleyecek bir niteliğe sahiptir. İlke doğrultusunda hedeflenen, gerçekleştirilecek amaçlar için işlenen verilerin elverişli hale getirilerek, amaç dışı, alakasız ve ihtiyaç duyulmayan kişisel verilerin işlem faaliyetine girmesini önlemektir. Verilerin temini esnasında dikkat edilmesi gereken önemli bir husus, mevcudiyeti bulunmayan veya daha sonraki bir amaca yönelik düşünce ile kişisel verilerin toplanması ya da işlenmesi gerçekleştirilmemelidir. Aynı başlıkta değerlendirilen ölçülü olma ilkesi de veri işleme faaliyeti ile gerçekleştirilecek amacın arasındaki dengenin makul bir şekilde kurulması anlamına gelmektedir. Bu tanım ışığında ölçülülük ilkesi, verilerin gerçekleştirilmesi düşünülen amaç ölçüsünde yapılmasının gerekliliğini vurgulamaktadır (KVKK, 2023c, ss.9-10).

Son olarak ele alınan temel ilke ise verilerin saklama sürelerinin sınırlandırılması ilkesidir. Bu ilke verilerin, mevzuatta öngörülmüş olan ya da işlendikleri amaç doğrultusunda gerekli kılınan süre zarfı içerisinde muhafaza edilmesi yönündedir. Ayrıca ilke, kişisel verilerde sağlanan verinin minimize edilmesi yani belirli bir amaç ile sınırlandırılmasının gereği olarak ortaya çıkmış zamansal bir görünüş biçimi olarak ifade edilmektedir (Yücedağ, 2019, s.60; KVKK, 2023c, s.10). Bu konudaki gerekli idari veya teknik alandaki tedbirlerin alınması veri sorumlusunun yükümlülüğündedir. Bununla birlikte, kişisel verilerin saklanması ve imha edilmesindeki politikaların belirlenmesi ve esasların oluşturulması, verilerin saklama sürelerinin belirlenerek muhafazasında uygulanacak her türlü tedbirlerin belirlenmesi ve tüm bunların usul ve esaslara uygun şekilde yapılması da veri sorumlusunun yükümlülüğü dâhilindedir. Kanunda belirtilen genel ilke doğrultusunda veri sorumluları, veriler için mevzuat kapsamında belirlenen bir süre var olması durumunda bu süreye riayet edeceklerdir. Ancak belirli bir süre öngörülmemiş ise, verilerin işleme amacındaki gerekli süre kadar tutabileceklerdir. Verilerin saklanması için geçerli bir neden ortaya konulmaması halinde, ilgili veriler silinecek, yok edilecek veya anonim hale getirilecek hükmü uygulanacaktır. Yine belirtilen önemli husus ise ileride yeniden kullanılabilmesi düşüncesi veya farklı bir gerekçe ile verilerin saklanması yoluna gidilmemelidir (KVKK, 2023c, ss.10-12).

Yukarıda ele alınan ilkelere riayet edilmemesi halinde veri işlenmesi başlıca dürüstlük kuralına ve dolayısı ile hukuka uygun şekilde veri işleme faaliyetine aykırı düşecektir (KVKK, 2023c, s.4). Bu bağlamda kişisel verilerin işlenmesi yolundaki sürecin kamu politikalarının uygulanmasına yönelik etik yaklaşımın önemi aşikâr bir şekilde görülmektedir. Nitekim bu esasların yani etik kavramının ihlali doğrultusunda ortaya çıkabilecek sorunlara ilişkin kanunda yer alan gerek hizmet verene gerekse hizmet alana yönelik yaptırımlar devreye girmektedir. Bu nedenle kişisel verilerin etik kurallar çerçevesinde toplanması, işlenmesi, test ve analiz edilmesi, depolanması ve gerekliliğinde silinmesi büyük önem arz etmektedir. Bu işlemlerin kovuşturulması ve gerçekleştirilmesi günümüz şartlarında birtakım zorluklara yol açmasından ötürü özerk bir kuruluş olan ilgili kanunun işlevlerinin takibinden ve ifa edilmesinden sorumlu Kişisel Verileri Koruma Kurum'u oluşturulmuştur.

5.2. Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun Kuruluş Amacı ve İşlevi

Türkiye'nin kişisel verilerin korunmasına ilişkin uluslararası antlaşmalara taraf olarak katılması, bununla beraber ulusal anlamda bu hususa yönelik düzenlemeleri gerçekleştirilerek, mevzuat hükümlerine yer vermesi, AB'ye üye olma sürecindeki AB ile yasal uyumluluğun sağlanmak istenmesi Kişisel Verileri Koruma Kurumunun ortaya çıkış sebepleri arasında yer almaktadır. Söz konusu sebeplere ilaveten gelişen teknolojinin hızının artması ve buna binaen idarenin sorumluluğunda olan kişisel verilerin kontrol dışı yayılım oranının artışı ile verilerin korunamaması dolayısı ile ele alınan genel ilkelere aykırı durumların önüne geçmek istenmesi kurumun oluşturulmasına katkı sağlayan diğer sebepler arasında bulunmaktadır (Gürsel ve Düğmeci, 2018, s.318).

Bu ekseninde KVKK ile Kişisel Verileri Koruma Kurumu da Türkiye idari teşkilatın içerisinde ihdas edilmiştir (Özel, 2016). Kanunun görevlerini ifa etmek ile yükümlü olacak şekilde, idari ve mali özerkliğe haiz ve kamu tüzel kişiliğine sahip olan kurumun teşkilatlanması, 19'uncu maddenin 2'nci fıkrasında, "*Kurum Cumhurbaşkanının görevlendireceği bakan ile ilişkili olduğu belirtilmiş 3'üncü fıkrası ile "Kurumun merkezi Ankara'dır."* şeklinde konumlandırılmıştır. Son olarak 4. fıkrası ile ise, "*Kurum, Kurul ve Başkanlıktan oluşur. Kurumun karar organı Kuruldur."* olarak ifade edilmiş ve yönetim yapılanma esasları belirlenmiştir (Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, 2016).

Elde edilen bilgiler doğrultusunda söz konusu kurumun oluşturulmasının birden çok sebebi ortaya çıkmaktadır. Bunlar teknolojik, ekonomik, hukuki ve siyasi olmak üzere dört farklı şekilde ele alınabilmektedir (Gürsel ve Düğmeci, 2018, s.319):

İlk olarak temel nedenler arasında yer alan teknolojik sebeplere değinilecek olursa daha önce de belirtildiği üzere, günümüz koşullarında dijital teknolojinin hayatın her alanına entegre edilmiş olmasının yanında sağlanan hizmetler karşılığında toplanan kişisel verilerin dünya genelinde kontrol altında olmaksızın hızlı bir şekilde yayılımı ve gizliliğinin korunması gittikçe zorlaşmaktadır. Günlük yaşamın pek çok alanındaki faaliyetlerin yürütülmesine ilişkin büyük orandaki kişisel verilerin veri sahibinin rızası olmaksızın düşük maliyetler ile elde edilebilmekte, kaydedilmekte ve depolanmaktadır. Bu nedenle kişilerin gizlilik haklarına duyulacak saygının ve milli güvenliğin sağlanması arasındaki hassas denge durumunun korunması için veri gizliliğinin yönetim ve denetiminden sorumlu bir kurumun gerekliliği şart koşulmuştur (Çekin, 2016, s.630; Ünver ve Kim, 2016, s.1; Gürsel ve Düğmeci, 2018, ss.319-320).

İkinci bir husus olarak hukuki sebepler ile karşılaşmaktadır. Çalışmanın önceki kişisel verilerin korunma tarihçesi kısmında da ele alındığı gibi kişisel verilerin korunmasına ilişkin birçok ulusal ve uluslararası düzenlemeler yapılmıştır. Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü gibi birçok uluslararası toplulukların bu hususa ilişkin düzenlemelerinin mevcudiyeti hukuki anlamda taraf ülkelerin kişisel verilerini korumalarına yönelik denetim kurum veya kurumlara sahip olmasının gerekliliğine işaret etmiştir (Kağıtçıoğlu, 2016, s.78; Gürsel ve Düğmeci, 2018, s.320).

Ele alınacak üçüncü sebep ise siyasal nedenlerdir. AB adayı olan Türkiye'nin geçmiş zamanlarda AB'nin uyum raporlarının kişisel verilerin korunması hususunda yasa ve kurum eksikliğine değinilmiş ve ulusal mevzuatın AB mevzuatı ile uyumlu olmadığı sıkça vurgulanmıştır. Nitekim AB'nin bu husustaki yasal düzenlemeleri aday olan ülkelerin ulusal mevzuatlarına uygun hale getirerek uygulaması gereken bazı yükümlülükler vermektedir. İnsan haklarının korunması ve geliştirilmesinin bir türü olarak oluşturulan, Kişisel Verileri Koruma Kurumu kurma bu yükümlülüklerden birisi olarak ifade edilmektedir (Gürsel ve Düğmeci, 2018, s.321; Ünver ve Kim, 2016, ss.8-15).

Ticari bir değer haline gelen kişisel verilerin ekonomik boyutunun kapsamlı bir değerlendirmeye alınması gerekmektedir. Ancak çalışmada yürütülen konunun amacı gereği kısaca son olarak ekonomik sebeplere de değinmek gerekmektedir. Kişisel verilerin günümüzde gelişigüzel kullanılmasından dolayı ortaya çıkan kişi haklarının ihlali beraberinde birtakım kuralları ve bu kuralların denetiminden sorumlu olacak kurumu zorunlu kılmıştır (Yüksel-Civelek, 2011, s.156). Kişilerin şahsiyetine ait verilerin işlenmesi sırasında meydana getirilen yüksek orandaki işlemlerin uluslararası boyutta korunduğunu temin eden veri gizliliği, modern ekonomik anlayış için temel bir ilke niteliğindedir. Nitekim küreselleşen dünya ile uluslararası serbest piyasaların sürdürülme anlayışı dijital alandaki gerekli ve şart kılman gizliliğin korunma hususunu tehlikeye atarak yeni tehditler ile karşılaştırmaktadır (Gürsel ve Düğmeci, 2018, s.321). Bu sebeple AB hem kendi hem de üye devletleri güvence altına alabilmek adına yayımladığı yönerge ile kişisel verilerin üye devletten yalnızca, yeterli koruma seviyesine sahip olması kaidesiyle başka bir ülkeye aktarımının gerçekleşeceği ifadesini kullanarak bu ülkelerin küresel ticaret ağına katılımını engellemiştir (The European Parliament and The Council of The European Union, 1995.). Bu durumlar karşısında Türkiye'nin küresel ticaret ağına katılabilmesi ve iç pazara yabancı sermayenin çekilebilmesi bir başka deyişle uluslararası ekonomi de etkin rol oynayabilmesi ve bu esnada veri aktarımının güvenli bir şekilde sağlanması kişisel verilerin korunması kanun ve bu verileri koruma amacı ile çeşitli faaliyetleri gerçekleştiren ulusal bir kuruluşa duyulan ihtiyaç büyük önem arz etmektedir (Ünver ve Kim, 2016, s.1; Gürsel ve Düğmeci, 2018, s.321).

Kişisel verilerin korunmasından yükümlü olan kurumun haiz olması gerektiği nitelikler 1993 yılında Viyana İnsan Hakları Konferansı'nda "Paris Prensipleri" adı altında toplanan ilkeler doğrultusunda belirlenmiştir (Gürsel ve Düğmeci, 2018, s.319). Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda 20 Aralık 1993 tarihi itibari ile kabul gören Paris Prensipleri çerçevesinde ulusal insan hakları kurumlarının taşımak ile yükümlü olduğu bazı ilkeleri taşımaktadır. Böylece ulusal anlamda kurulan insan haklarından sorumlu olan kurumların beklenen etkiye sahip olabilmesi için bu prensipler ile uyumlu olma zorunluluğu taşımaktadır (TİHEK, 2023) Ulusal insan hakları kurumların, Paris Prensipleri, düzenlemelerin ulusal düzeyde uygunlaştırılması kaidesiyle insan hak ve temel özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesini hedef almaktadır (TİHEK, 1993, s.1). Paris prensipleri çerçevesinde oluşturulan kurumların, özerklik, yasal ve anayasal dayanaklara sahip olması, sivil toplum ile devlet arasındaki köprü görevini yerine getirmesi gibi temel özelliklere sahip olması beklenmektedir (TİHEK, 2023)

Kişisel verilerin korunma hususuna ilişkin denetim kurumunun öngördüğü diğer uluslararası metin ise 2001 yılında yapılmış olan Uluslararası Veri Koruma ve Mahremiyet Komiserleri Konferansı'nın içeriğinde alınan veri koruma otoritelerine ilişkin alınan karar olmuştur. Söz konusu kararda, denetim gayesi ile kurulacak olan kurumlarının bağımsız ve özerk, kanun çerçevesinde ve doğrudan yürütme organına sunulacak raporun iletilmesini sağlayabilecek yapıya sahip olmasını ve ek olarak bu kurumların yapısının kişisel verilerin korunmasına ilişkin yeterlilikle beraber uluslararası anlamdaki düzenlemelere de mutabık kurumlar olması gerekliliği vurgulanmaktadır (COE, 2001; Gürsel ve Düğmeci, 2018, s.319).

Nitekim çeşitli ulusal ve uluslararası anlamda düzenlenen metinler ile oluşturulması şart kılınmış Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun yukarıda belirtildiği gibi bazı temel esaslar doğrultusunda faaliyetlerini sürdüreceği öngörülmüştür. Bu esasların genel

nitelik taşınması kamu politikaların yürütülmesine ilişkin oluşturulan etik kurallar ile bağdaşmasına yol açmaktadır. Belirtilmesi gerekir ki temel veya genel nitelikli esasların haiz olduğu özellikler yürütülecek işlemlerin etkinliği ve verimliliğinin birer sebebi olarak ortaya çıkmaktadır. Zira ihlal edilen tek bir esas doğrultusunda icra edilen iş veya görevin sağlayan ve sağlayıcı olarak karşılaşılan iki unsurun da karşılaşılabileceği mağduriyet durumu açısından, bu unsurlar arasında oluşturulacak itimat büyük ehemmiyete sahiptir.

5.3. KVKK ve Bu Kapsamda: Veri Etiği, Veri Güvenliği, Veri Mahremiyeti

KVKK'nin Haklar ve Yükümlülükler başlığı altında ele alınan üçüncü bölümünde yer alan 12. maddenin veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler olduğu görülmektedir. Söz konusu madde ile veri sorumlusuna atfedilen yükümlülükler belirlenmektedir. 12'nci maddenin 1'inci fıkrasında yer alan "Veri sorumlusu; kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek, hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek, muhafazasını sağlamak, amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır." ifadesi ile Anayasanın 20'nci maddesi gereğince özel hayatın gizliliğini sağlama yükümlülüğü şart kılınmaktadır (Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, 2016).

Yine ilgili kanunun 12'nci maddesinin 4'üncü fıkrasında belirtilen, "Veri sorumluları ile veri işleyen kişiler, öğrendikleri kişisel verileri bu Kanun hükümlerine aykırı olarak başkasına açıklayamaz ve işleme amacı dışında kullanamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder" ifadesi ise veri mahremiyeti konusunu ele almış ve verilerin gizliliğinin, sorumlu kişiler tarafınca işlem öncesinde, işlem esnasında ve sonrasında da olmak kaydıyla sağlanmasını güvence altına almaktadır (Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, 2016).

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde ortaya çıkan gelişmelerin küreselleşmenin de etkisi ile verilerin ülke sınırları dışına aktarımına neden olması ile kişisel verilerin korunması hususunu yalnızca ulusal anlamda ele almak mümkün değildir. Nitekim çalışmanın diğer kısımlarında da bahsedildiği gibi kişisel verilerin korunmasına ilişkin oluşturulan kanun ve kuruluşun üzerinde uluslararası etmenler büyük öneme sahiptir. Bu gerekçe ile verilerin korunmasında gerek ulusal gerekse uluslararası anlamda yeknesak bir hukuki koruma sisteminin sağlanması büyük önem arz etmektedir (Kılınç, 2012, s.1159).

Bu doğrultuda ulusal anlamda alınan kararların yanında uluslararası öneri ve kararlara da değinmek uygun olacaktır. 2006 yılında OECD tarafından sunulan "Recommendation of the Council concerning Access to Research Data from Public Funding" başlıklı kamu finansmanında araştırma verilerine yönelik erişime dair düzenlemeleri, verilerin erişim ve kullanım koşullarının belirlenmesine dâhil olan ortaklar tarafından oluşturulan politik ve prosedürel alanda düzenleyici çerçeveleri belirlemektedir. Bu çerçeve içerisinde uyulması gereken prensipler yer almaktadır. Açık, esnek, şeffaf olma gibi prensipleri içeren düzenleme, bunun yanında yasal uyumluluk, fikri mülkiyetin korunması, resmi sorumluluk, profesyonellik, ortak çalışma ve kalite, verim, güven, sorumlu, sürdürülebilir ilkeleri esas olarak verilerin kamusal alandaki işleminin gerçekleştirilmesi gerektiğini öne sürmektedir (OECD, 2006, ss.7-11).

Yine iki yıl sonra toplanan konsey, 2008 "Recommendation of the Council for Enhanced Access and More Effective Use of Public Sector Information" başlığı ile öne sürdüğü önerisinde kamu sektörü bilgilerinin artırılmış erişimi ve kullanıma ilişkin politikaların gözden geçirilerek, bu sektördeki bilgilerin, içeriklerin daha geniş ve daha etkili kullanımı için genel bir çerçeve sağlamayı amaçlamaktadır. Söz konusu öneride, yeniden kullanım için erişim ve şeffaf koşullar, yeni teknolojiler ve uzun caddeli koruma, telif hakkı, uluslararası erişim ve kullanım gibi ilkelere dikkat çekilmiş ve daha etkin faaliyet alanı hedeflenmiştir (OECD, 2008, ss.4-5)

Bu bağlamda yapılan bütün çalışmalar göz önünde tutularak gelişen teknolojiye ayak uydurabilmek adına konsey 2014 yılında "Recommendation of the Council on Digital Government Strategies" dijital devlet stratejilerine yönelik öneri hazırlamıştır. Nitekim mahremiyetin korunması ve kişisel verilerin sınır ötesi akışına ilişkin hazırlanan yönergeler de dikkate alınarak; açıklığı ve şeffaflığı artırılmış, faaliyet, süreç ve sonuçlar

ile ilgili istatistik ve veri erişiminin miktarını artıracak, bu verilerin kullanımı, yönetimi için politikalar geliştirecek, hizmet tasarımında halkın katılımının sağlanacağı ve kamusal değer yaratarak kamu sektöründe veriye dayalı bir kültür oluşturulması tavsiyesinde bulunulmuştur. Böylelikle güvenilir veri sağlama ihtiyacı ile gereken zamanda resmi verilerin sağlanması ihtiyacını dengelemek, verilerin kötüye kullanım risklerini yönetmek, kamusal ekonomik ve sosyal değeri üst düzeye çıkarmak amaçlanmaktadır (OECD, 2014, ss.5-6).

Nitekim çalışmanın her alanında incelenmiş kişisel verilerin korunmasına yönelik kanun, tüzük, politika gibi gerek ulusal gerekse uluslararası düzenlemelerin temel ilkelere sahip olduğu ifade edilmiştir. Gelişen teknolojinin kamu dairelerine entegrasyonu ile ortaya çıkan ve bilgi toplumu dönüşüm sürecinde meydana gelmiş veri kullanımı, devletin her alandaki faaliyetlerini yerine getirmesi için kaçınılmaz bir hal almıştır. Ancak vatandaşlar tarafından zaman zaman gündeme gelen, devlet tarafınca saklanan bu verilerin korunması sorunsalını ortaya çıkarmış ve vatandaşların özel yaşamlarına yönelik ihlallerin artması (Kutlu ve Kahraman, 2017, s.45) ile bazı kavramların ortaya atılmasına sebep olmuştur.

Anayasal bir hak olan verilerin gizliliğinin sağlanması, mahremiyetin korunması, verilerin güvenliğinin temin edilmesi esasında etik ilkelerin varoluşu ve tatbiki üzerine kuruludur. Bu bağlamda ise veri etiği kavramı ve gereksinimi ortaya çıkmaktadır. Günümüzde takriben zaruri bir kavram olan veri etiğinin ehemmiyeti toplumsal faydacı ve demokratik bir prensibe hâkim olması ile anlaşılabilir. Geçmişte faaliyete konulan geleneksel kamu yönetim anlayışından da ibret almak gerekirse, etik kavramının her alanda olduğu gibi teknolojik ve teknolojinin beraberinde getirdiği alanlarda da varlığı icap etmektedir.

Yapılan araştırmalar ve literatür taramasından elde edilen malumatlar uyarınca, kişisel verilerin korunması hususu kamu yönetimindeki etik politikaların uygulanması ile imtizaç etmektedir. Ayrıca kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuatın iktidara gelmesi ve etkin bir kontrol sisteminin yaratılması, kanun ile birlikte oluşturulan kurulun işlevine bağlı kılınmıştır. Kurumun gerekliliği ve mevzuatın elzemliği tartışılmaz bir hakikattir (Kutlu ve Kahraman, 2017, ss.59-60). Velhasıl kanun ve kurumun yakın tarihlere dayanmasından ötürü kuruluşun ve kuruluş içerisindeki idari personellerin faaliyetleri, benimsedikleri etik ilke ve standartlar istikametinde ilerleyecek olup başarısı ve toplumsal anlamda kabul görmesi zaman içerisinde açıklığa kavuşacaktır. Ancak burada mühim olan nokta, faaliyetlere nasıl başlanırsa icraatın o yönde seyredeceğidir.

6. Sonuç ve Değerlendirme

Toplumsal alandaki birçok hizmette fayda elde edebilmek adına, bireylerin internet üzerinden kişisel bilgilerinin kullanımı daha fazla talep görmektedir. Bununla birlikte, kişisel verilerin şirketler, devlet kurumları ve diğer kurumlar tarafından usule uygun kullanılmaması, modern toplumun bu yönü hakkında artan bir tedirginliğe neden olmaktadır (Whitley, 2009, s.154). Artan bilgi akışı ve teknolojinin hızlı gelişmesine yönelik hukuksal düzenlemeler tam anlamı ile koruma sağlayamasa da anayasal bir hak olarak hüküm bulması, bu verileri güvence altına almaktadır (Küzeci, 2011, s.149). Hak sahibi olmak ise sahip olunan hakkın ihlal edilmesi durumunda korunmasını isteme hakkını gerekli kılmaktadır (Sümer, 2018, s.192). Nitekim kişisel bilgilerin nasıl kullanılacağını söylemek ile söylemlerin eylemlere dökülmesi arasında temel bir fark bulunmaktadır (Whitley, 2009, s.154).

Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin temel ilkeler, birçok ülke tarafından uygulanmış ve uluslararası belgelerde kabul görmüştür. Kanunun 4. maddesinde kişisel verilerin işlenmesine ilişkin usul ve esaslar, 108 sayılı Sözleşme ve 95/46/EC sayılı Avrupa Birliği Direktifi'ne uygun bir şekilde düzenlenmiştir. Bu doğrultuda, Kanun'da kişisel verilerin işlenmesinde kabul edilen temel ilkeleri dikkate alınarak veri yönetim süreçleri gerçekleştirilmelidir. Bu ilkeler, kişisel verilerin işlenmesinde adalet, şeffaflık ve veri sahiplerinin haklarının korunması gibi temel prensiplere dayanmalıdır. Bu nedenle,

kişisel verilerin işlenmesi süreçlerinde bu ilkelerin gözetilmesi önem arz etmektedir. Verilerin yönetilmesine ilişkin tüm faaliyetler yalnızca ilgili mevzuatta belirtilen yükümlülükleri yerine getirmekle sınırlı olmalıdır.

Ancak meydana gelen veri ihlalleri sonucu veri mahremiyetinin sağlanamaması durumunda yalnızca yasaya veya kamuoyuna güvenmeyi seçmek yetersiz kalacaktır (Frederickson, 1993, s.10). Böylelikle normatif uygunluğu sağlamak kaidesiyle güvence altına alınan hakların kamu idaresi tarafından yönetimi hem yasaların hem de halkın güvendiği merkez olarak rol oynayacaktır. Bu hususta rol sahibinin ulusal ve uluslararası anlamda belirlenen kurallar doğrultusunda hareket etmesi ve kendisinden beklenen rolü icra etmesi ümit edilmektedir.

İfa edilen eylemlerin kanun çerçevesi içerisinde olması büyük ehemmiyete sahiptir. Zira yazılı veya sözlü ifadelerin genel kabul görmüş normlara tekabül ediyor olması ve bu ilkelerin davranışlara dökülmesi etik kavramının somutlaşmasını sağlamaktadır. Sonuç itibari ile Kişisel Verileri Koruma Kurumunun, KVKK kapsamındaki ilkelere uyum sağlaması kamuoyu tarafından beklenirken, KVKK'nin ise gelişen ve değişen teknolojiye ayak uydurması adına gerek ulusal gerekse uluslararası anlamda yeniliklere açık olması gerekmektedir.

Diğer yandan hiper bağlantıların ve veriye dayalı yönetimin henüz sağlam bir şekilde oluşmadığı bir dönemde, kişisel verilerin geniş bir tanımı henüz sorun yaratmamaktadır. Aslında, verilerin korunması kanununun amacı, veri sahiplerinin etkin ve eksiksiz bir şekilde korunmasını sağlamaktır. Ancak, çevrimiçi dünya gerçeğe dönüştüğünde, iyi niyetler geride kalacaktır. Bu kadar kapsamlı bir anlayışa ve yüksek uyum yükümlülüklerine dayanan yasal koruma sistemi uzun vadede sürdürülebilir olmayabilir. Verilerin korunmasına ilişkin hukukunun geleceği için kişisel verilerin tanımını anlamsal olarak sınırlandırılmalıdır. Ancak, bu sınırın kendi içerisinde sınırlamaları da olacaktır. Veri koruma kanununun kapsamını aşırı genişletme riski, geniş bir tanımın dezavantajıdır. Aynı şekilde, sınırlı bir tanımın riski ise veri koruma kanununun amaçladığı hak ve menfaatleri eksik korumasıdır. Hem koruyucu hedeflerin ne olduğu hem de bu hedeflere ulaşmak için söz konusu kişisel verilerin sınırlarının nerede olması gerektiği konusunda dikkatli düşünmeyi gerektirir.

Kaynakça

- Akıllıoğlu, T. (2004). *İdari Usul ve Kişisel Verilerin Korunması*, Erişim adresi: <http://www.idare.gen.tr/akillioglu-idariusul.htm>
- Aktaş, K. (2014). Etik-Ahlâk İlişkisi ve Etiğin Gelişim Süreci, *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 22-32.
- Arnold, R., Annette Hillebrand ve Martin Waldburger (2015). "Personal Data and Privacy", *WIK-Consult, Final Report, Germany*.
- Arslan, M. (2014). *Yönetim ve Organizasyon*, Harran Üniversitesi Birecik Meslek Yüksekokulu, Ders Notları.
- COE, Council of Europe (2001). *Additional Protocol to the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data regarding supervisory authorities and transborder data flows*, Strasbourg. Erişim adresi: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680080626>
- Çekin, M. S. (2016). 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun'un Big Data (Büyük Veri) ve İrade Serbestisi Açısından Değerlendirilmesi, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 74(2), 629-644.
- Dmochowshki, Mariusz, Anetta Jurczuk ve Robert Szczepankowski (2003). *Ethics in Public Administration*, Erişim adresi: <https://www.scribd.com/document/260629418/Ethics-in-Public-Administration-Eng>
- Eryılmaz, B. (2019). *Kamu Yönetimi*, 12. Basım, Umuttepe Yayın Evi: İzmit-Kocaeli.
- Frederickson, H. G. (eds.) ve John A. Rohr (2015), *Ethics and Public Administration*, 2. Basım, Routledge: USA.
- Gül, H. (2017). "Dijitalleşmenin Kamu Yönetimi ve Politikaları ile Bu Alanlardaki Araştırmalara Etkileri", *Yasama Dergisi*, 1(36) 5-26.
- Gürsel, E. ve Fatih D. (2018). Yapısal Anlamda Türkiye Kişisel Verileri Koruma Kurumu'na İlişkin Bir Değerlendirme, *R&S - Research Studies Anatolia Journal*, 1(2), 318-329.

- Güven, A. ve Naime K. (2022). Kamu Yönetimi ve Yerel Yönetimlerde Etik Gereksinimi. *Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(2), 119-135.
- Hallunovi, A., Elez O. ve Elidiana B. (2014). *Ethics in Public Administration*, *ILIRIA International Review*, 4(1), 201-215.
- Hejka-Ekins, A. (1988). Teaching Ethics in Public Administration, *Public Administration Review*, 48(5), 885-891. Doi:10.2307/976904
- Kağıtçıoğlu, M. (2016). Kişisel Verileri Koruma Kurumuna İdare Hukuku Çerçevesinden Bir Bakış, *İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 77-99.
- Kayfor (2017). *Uluslararası 15. Kamu Yönetimi Forumu*, Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-file/30161>
- Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (2016, 7 Nisan). T.C. Resmî Gazete, 29677. Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6698&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- Kılınç, D. (2012). Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması, *AÜHFD*, 61(3), 1089-1169.
- Koca, R. C. (2015). *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı Üzerine Prof. Dr. Savaş Bozbel ile Röportaj*, Erişim: adresi <http://blog.statjus.com/2015/01/kisisel-verilerin-korunmasi-kanunu-tasarisi-uzerine-prof-dr-savas-bozbel-ile-roportaj/>
- Kutlu, Ö. ve Selçuk K. (2017). Türkiye’de Kişisel Verilerin Korunması Politikasının Analizi, *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 45-62. Doi: <https://doi.org/10.25272/j.2147>
- Küzeci, E. (2011). Anayasal Bir Hak: Kişisel Verilerin Korunması, *Bilişim Kültürü Dergisi*, 1(128), 142-149.
- KVKK, (2023a). *Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Vizyon-Misyon*, Erişim adresi: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2074/Misyon---Vizyon>
- KVKK, (2023b). *Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin Korunması Alanında Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler*, Erişim adresi: [https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4183/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Alanında-Uluslararası-ve-Ulusal-Duzenlemeler](https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4183/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Alaninda-Uluslararası-ve-Ulusal-Duzenlemeler)
- KVKK, (2023c). *Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler*, Erişim adresi: [https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2049/Kisisel-Verilerin-İslenmesinde-Genel-\(Temel\)-Ilkeler](https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2049/Kisisel-Verilerin-İslenmesinde-Genel-(Temel)-Ilkeler)
- Newman, A. L. (2008). *Protectors of Privacy: Regulating Personal Data in the Global Economy*, 1. Basım, Cornell University Press: Ithaca and London.
- OECD, (2006). *Recommendation of the Council concerning Access to Research Data from Public Funding*, Erişim adresi: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0347>
- OECD, (2008). *Recommendation of the Council for Enhanced Access and More Effective Use of Public Sector Information*, Erişim adresi: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0362>
- OECD, (2014). *Recommendation of the Council on Digital Government Strategies*, Erişim adresi: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0406>
- Öktem, M. K. ve Uğur Ö. (2005). Kamu Yönetiminde Etik Çalışmalarına Yönelik Genel Bir Çerçeve Arayışı *Siyasette ve Yönetimde Etik Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 231-237.
- Özel, K. C. (2016). 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Üzerine Genel Bir Değerlendirme, Erişim adresi: <http://www.hukukihaber.net/6698-sayili-kisisel-verilerin-korunmasi-kanunu-uzerine-genel-bir-degerlendirme-makale>, 4758.html
- Purtova, N. (2018). “The law of everything. Broad concept of personal data and future of EU data protection law”, *Law, Innovation and Technology*, 10(1), 40-81, doi: 10.1080/17579961.2018.1452176
- Sümer, H. H. (2018). *Hukuka Giriş: Kavramlar & Kurumlar*, 2. Basım, Seçkin Yayın Evi: Ankara.
- Tekin, N. (2014). “Kişisel Verilerin Korunması ile İlgili Türkiye’deki Kanun Tasarısının Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Işığında Değerlendirilmesi”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 1(4), 222-262.
- The European Parliament and The Council of The European Union (1995). 95/46/EC European Parliament and Council Directive, Erişim adresi: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:en:HTML>
- Thompson, D. F. (1985). The Possibility of Administrative Ethics, *Public Administration Review*, 45(5), 555-561. Doi:10.2307/3109930
- TİHEK, (2023). Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu. *BM ve Ulusal İnsan Hakları Kurumları*. Erişim adresi: <https://www.tihkek.gov.tr/bm-ve-ulusal-insan-haklari-kurumlari>
- TİHEK, (1993). Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu. Genel Kurul Kararı: İnsan Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması İçin Ulusal Kurumlar, Erişim adresi: https://www.tihkek.gov.tr/upload/file_editor/2019/03/1551393465.pdf
- Tufan-Emini, F. (2019). *Türk Kamu Yönetiminde Genel Sorunlar*, Hamza Ateş (eds.), Türk Kamu Yönetimi içinde, Savaş Yayın Evi: Ankara, 137-168.

Türk Ceza Kanunu (2004, 12 Ekim). Resmî Gazete (Sayı: 25611). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982, 9 Kasım). Resmî Gazete (Sayı: 17863). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

Usta, S. ve Çiğdem A. (2018). *Kamu Yönetiminde Etik ve Etik Yönetimine İlişkin Politikalar*, C. Babaoğlu ve E. Akman (eds.), Kamu Politikası Analizi: Türkiye Uygulamaları içinde (735-781). Ankara: Gazi Kitabevi.

Ünver, H. A. ve Grace K. (2016). *Türkiye’de Veri Gizliliği ve Gözetimi: Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısının Değerlendirmesi*, EDAM Siber Politika Kağıtları Serisi 2, Ekonomi ve Dış Politika Araştırmalar Merkezi, 1-22.

Yücedağ, N. (2019). Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Genel İlkeler, *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, 1(1), 47-63.

Yüksel-Civelek, D. (2011). *Kişisel Verilerin Korunması ve Bir Kurumsal Yapılanma Önerisi*, Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı, Uzmanlık Tezi.

Whitley, E. A. (2009). Informational Privacy, Consent and The “Control” of Personal Data, *Information Security Technical Report*, 14(3), 154–159. doi: 10.1016/j.istr.2009.10.001

Çıkar Çatışması: Yoktur.

Finansal Destek: Yoktur.

Etik Onay: Yoktur.

Yazar Katkısı: Beyza GÜDEK (%100)

Conflict of Interest: None.

Funding: None.

Ethical Approval: None.

Author Contributions: Beyza GÜDEK (100%)
